

Maatschappelijk relevante scripties door interactie met bedrijfsleven...

Wetenschappelijke kennis kan beter benut worden. Zo schreef de *Financial Times* op 25 april jongstleden: "Business schools are frequently criticised for over-emphasizing academic rigour over relevance to practice." In Nederland worden er tienduizenden scripties door studenten op hbo en universiteit per jaar geproduceerd. Maar uit de diverse gesprekken met schrijvers ervan blijkt dat ze de maatschappelijke relevantie van de bevindingen slechts zelden belichten, en als ze dat wel doen, krijgen ze er geen punten voor. Te vaak verdwijnt een scriptie in het archief, terwijl de maatschappij daar iets nuttigs mee had kunnen doen. Goede uitzonderingen zijn te vinden bij de meer technische onderwijsrichtingen, zoals die in Wageningen en Delft. In deze nudge stel ik voor om studenten en docenten te stimuleren om bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken meer betrokken te zijn. Dit sluit aan bij de stelling van minister Verhagen in de bedrijfslevenbrief van 4 februari 2011: "In dit licht zal het kabinet vragen aan de topteams, de universiteiten, kennisinstellingen en andere stakeholders om met nadere voorstellen te komen om onderzoekers en wetenschappers meer te prikkelen tot en belonen voor hun valorisatie-inspanningen." Scriptieschrijvers dienen gestimuleerd te worden om de maatschappelijke relevantie van het onderzoek te beschrijven. Dit dient te worden getoetst door docenten, en ook door belanghebbenden uit het bedrijfsleven en instellingen. Om deze verbetering te realiseren moet er ten eerste een algemeen toegankelijke *portal* komen waar vraag naar en aanbod van onderzoek effectiever bij elkaar

Een voorbeeld

Zullen de succesfactoren die hebben bijgedragen tot het grote aantal Japanse bedrijven in ons land ook van toepassing zijn bij het binnenhalen van Chinese bedrijven? Men verwacht immers dat de vele Chinese bedrijven hun vleugels naar Europa zullen uitslaan, en het zou mooi zijn dat bij een adequaat vestigingsbeleid deze bedrijven Nederland verkieszen. Zo'n kwestie leent zich goed om bij studierichtingen die zich oriënteren op bedrijfskunde en internationale vraagstukken onderzocht te worden. Bij gemakkelijk toegang tot een gemeenschappelijke database met alle onderzoekspublicaties, kan snel worden nagegaan of een dergelijke kwestie al eerder is onderzocht; zo niet dan kan de kwestie via de portal aangekaart worden, zodat studenten kunnen reageren indien dit past bij hun gewenste onderzoek. De opdrachtgever zal dan de student kunnen begeleiden bij het onderzoek en de resultaten van commentaar voorzien, met name op de maatschappelijke relevantie.

komen. Dit zou er toe moeten bijdragen dat men meer gaat samenwerken op allerlei onderzoeksterreinen. Ten tweede is het nodig om aan een afstudeerscriptie zodanige eisen te stellen dat zowel in de onderzoeksopzet als in de eindbeoordeling maatschappelijke relevantie duidelijk wordt meegewogen. Het beoordelen van de maatschappelijke relevantie vindt ten dele plaats buiten de wetenschap. De student zal voor zijn/haar scriptie een belanghebbende (bijvoorbeeld een bedrijf) moeten vinden, die gevraagd wordt aan te geven in hoeverre de scriptie waarde heeft en voor wie. Deze feedback over de maatschappelijke relevantie van het onderzoek kan dan meewegen in de eindbeoordeling van de scriptie. Uiteraard zal de wetenschappelijke onafhankelijkheid van het onderzoek volledig gewaarborgd moeten blijven. Verder moet een student het expliciet vermelden als zijn onderzoek een zuiver wetenschappelijk doel heeft en maatschappelijke relevantie er niet toe doet. Ten derde zou een kleine financiële prikkel voor de scriptiebegeleider (op zijn onderzoeksrekening) ertoe kunnen bijdragen dat deze aanstuurt op praktische relevantie naast *academic rigour*. Het realiseren van een dergelijke portal is relatief eenvoudig. Hbo-scholen hebben reeds een gemeenschappelijke portal ingericht waar vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten, want alle scripties staan online ter beschikking. Echter, het uitzetten van opdrachten kan nog verder gefaciliteerd en gecommuniceerd worden. Het zou zeer waardevol zijn als ook de universiteiten eenzelfde stap zetten, zodat de meeste van de 250.000 studenten die er per jaar instromen een nuttige bijdrage kunnen leveren door de vele maatschappelijke vraagstukken op te pakken die nu nog onbeantwoord blijven. De maatschappelijke voordelen kunnen zijn dat duizenden onderzoeksrapporten beter tot hun recht komen en dat bedrijven hun kennisniveau tegen minimale kosten verhogen. De student raakt meer gemotiveerd en kan via het op te bouwen netwerk zijn arbeidsmarktkansen verhogen. Er moet voor gewaakt worden dat de maatschappelijke relevantie niet gaat overheersen ten nadele van het wetenschappelijke kader waarbinnen het onderzoek gedaan wordt en onderwijsbesturen zullen bereid gevonden moeten worden om de regels van toetsing aan te passen. Kortom, het gaat hier nauwelijks om extra financiële middelen, maar meer om een andere werkwijze met grote voordelen. Het waarborgen van maatschappelijke relevantie komt aldus tegemoet aan een door velen gekoesterde wens om kennis beter te benutten.

JACQUES KEMP
Lid van denktank Omega
en voormalig CEO van
ING Asia/Pacific

ELBERT DIJKGRAAF
Tweede Kamerlid voor
de SGP en hoogleraar aan
de Erasmus Universiteit
Rotterdam

...Ontstaan door liefde van twee kanten.

De heer Kemp doet een aantal interessante voorstellen om de maatschappelijke relevantie van universitaire scripties te verhogen. Zijn doel onderschrijf ik. In Nederland is er over het algemeen geen gebrek aan kennis, maar wel aan de toepassing daarvan. De maatschappij slaagt er nog onvoldoende in om de kennis van universiteiten voldoende te benutten. Meer valorisatie van kennis is cruciaal voor de toekomstige concurrentiepositie van Nederland. Elk voorstel dat bij kan dragen aan valorisatie zonder dat ontwikkeling van fundamentele kennis geremd wordt, verdient steun. Ik ga dan ook niet zeggen dat de voorstellen afgewezen moeten worden. Een portal die vraag en aanbod bij elkaar brengt kan een praktische methode zijn om valorisatie beter op de kaart te zetten. Juist omdat vooral kleinere bedrijven moeite hebben om toegang te krijgen tot voldoende kennis, is het faciliteren van het proces om bij die kennis te komen voor hen belangrijker dan voor grotere bedrijven. Meer aarzelingen heb ik echter bij de financiële prikkel. Ik zie universiteiten nog niet snel warm worden van honderd euro extra als de scriptie maatschappelijk relevant is. Bovendien moet je dat dan weer gaan toetsen waardoor de administratieve rompslomp toeneemt. Kost het dan niet meer dan het opbrengt? Een kosten-batenanalyse zou op zijn minst eerst uitgevoerd moeten worden. En dat brengt me eigenlijk bij mijn hoofdpunt. Als we constateren dat Nederland niet zozeer tekortschiet in het ontwikkelen van kennis, als wel in de toepassing daarvan, ligt het probleem dan niet bij de onderzoekscultuur? Hoe komt het dat er veel wetenschappers zijn die het wel interessant vinden om bij te dragen aan het fundamentele onderzoek maar die blijkbaar afhaken als het op de toepassing aankomt? Want is het niet zo dat scripties door de begeleiders gestuurd worden in de richting van maatschappelijke relevantie als zij doordrongen zijn van het inherente plezier dat studenten kunnen beleven als kennis ook waarde krijgt? En andersom, kijken bedrijven niet met een zeker dedain naar de volgens hen te theoretische kennis van universiteiten? Zou het niet helpen als zij sneller en vaker de weg zoeken naar nieuwe kennis? Voor de lange termijn zie ik dan ook meer in het stimuleren van een cultuur van maatschappelijk relevant wetenschappelijk onderzoek. Daar zijn ook prachtige voorbeelden van te vinden in Nederland. Negen van de tien keer heeft dat niet te maken met de prikkels die er zijn, maar veel meer met de motivatie van betrokkenen. Nu wil ik niet ontkennen dat motivatie te prikkelen valt, en laten we vooral opties daarvoor benutten. Maar cruciaal is dat we aan universiteiten een cultuur kweken waarin iedereen gemo-

tiveerd wordt om te laten zien dat wetenschap prachtige oplossingen biedt voor maatschappelijke problemen. Leidinggevenden spelen daarbij een cruciale rol. Niet alleen in de voorbeelden die zij vormen, maar ook in het personeelsbeleid dat zij voeren. Wetenschappers zijn inherent moeilijk aan te sturen. En dat is maar goed ook. De hoogste kwaliteit van onderzoek is daar te vinden waar mensen baas zijn over hun eigen manier van werken. Cruciaal is dus de keuze die gemaakt wordt bij benoemingen. Wordt alleen naar publicaties gekeken in internationale tijdschriften, of is toepassingsgerichtheid ook een criterium? Wordt meegewogen of iemand gemotiveerd is om contractonderzoek te doen of te publiceren in Nederlandstalige tijdschriften en kranten? Wordt gevraagd naar de motivatie om contacten aan te gaan met overheid en bedrijfsleven? Dat geldt niet alleen bij benoemingen, maar ook bij het hele personeelsbeleid. Het maakt nogal uit waarvan carrièrepatronen afhankelijk zijn. Misschien niet eens zozeer in het bijsturen van onwillige onderzoekers, want daarmee is het lastig hazen vangen. Maar wel bij het creëren van een cultuur van maatschappelijk relevant wetenschappelijk onderzoek. En dat trekt ander personeel aan dan zij die eenzijdig gefocust zijn op theorie of praktijk. Er is nog een cultureel element dat cruciaal is, maar de universiteiten overstijgt. Voor valorisatie is het essentieel dat kennis naar de markt gebracht wordt. Daarbij hoort een cultuur van ondernemerschap. Uitdagingen aangaan, investeren in een onzekere toekomst en gemotiveerd worden door kansen die er liggen zijn elementen die hierbij horen. Nederland is hier lange tijd sterk in geweest. Voor de toekomst is het nodig dat er voldoende bedrijven zijn die opnieuw die uitdaging aangaan. Maar nu vooral gericht op kennis en innovatie. Op de wereldmarkt moet Nederland het niet hebben van lage kosten, maar wel van het ontwikkelen van nieuwe producten. Ondernemers zouden dan ook continu op zoek moeten gaan naar de toepasbaarheid van kennis die bij universiteiten ontwikkeld wordt. Dan komt de liefde van twee kanten. En als ik me niet vergis ontstaan daaruit de beste huwelijken.